ВПЛИВ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ НА ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В КОНТЕКСТІ ЗМІН КЛІМАТУ

Самашко С.С., здоб. ступ. PhD
Донецький національний університет ім. Василя Стуса

Однією із Цілей сталого розвитку, які були ухвалені Організацією Об'єднаних Націй у 2015 році як універсальний заклик до дій щодо скорочення бідності, захисту планети та забезпечення того, щоб до 2030 року усі люди жили в мирі і достатку є боротьба зі зміною клімату [1].

Основною причиною порушення кліматичного балансу називають використання викопного палива та неефективне споживання енергії. Парникові гази CO_2 (вуглекислий газ), CH_4 (метан) та N_2O (закис азоту), що утворюються внаслідок діяльності людини, здатні викликати посилення парникового ефекту [2]. Проте в контексті України важливо зауважити про іншу значну причину збільшення викидів парникових газів, а саме повномасштабну військову агресію росії проти України.

Війна Росії проти України спричинила величезні руйнування, зокрема пошкодження або знищення будинків, шкіл, лікарень та інших важливих інфраструктурних об'єктів, лісових пожеж, замінованості територій, та інших руйнувань, проте війна завдала значної шкоди не тільки людям та інфраструктурі, але й глобальному клімату. За останніми оцінками, викиди парникових газів за час повномасштабної війни в Україні, за різними підрахунками становлять близько 175 мільйонів тон CO_2 [3]. Сума загальних збитків, нанесених довкіллю відповідно до офіційних даних Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України становить більше 2,5 трильйонів гривень, серед яких більше 700 мільярдів гривень – це викиди в атмосферне повітря [4].

Рис. 1. Збитки, завдані довкіллю військовою агресією росії проти України

Джерело: *розроблено автором за даними [4].*

В умовах військових дій і знищення інфраструктури, Україна стикається з новими викликами у відновленні економіки. Втрати в промисловому секторі можуть сприяти зменшенню викидів, але якщо не впроваджувати зелені підходи і не планувати використання наявних фінансових ресурсів та майбутній репарацій у контексті зеленої відбудови, а продовжувати «звичне» господарювання то це призвести до зростання викидів у майбутньому. Зокрема необхідно приділити увагу наступним напрямкам:

- Внесення змін у законодавство України. Уряд України затвердив Національно визначений внесок до Паризької угоди з метою зменшення викидів на 7% до 2030 року. Проте в умовах війни це може стати недосяжним без нових амбіційних цілей і законодавчих ініціатив. Україні потрібно встановити чіткі терміни та зобов'язання щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року.
- Розвиток відновлювальної енергетики. В Україні вже заплановано, що частка енергії з ВДЕ становитиме 27% у 2030 році, однак це все ще нижче за вимоги ЄС які встановлені на рівні щонайменше в 32%. Важливо переглянути ці цілі та сприяти розвитку децентралізованих джерел енергії.
- Енергоефективність. Підвищення енергоефективності будівель є критично важливим для зменшення споживання викопного пального та боротьби з енергетичною бідністю. Законодавчі ініціативи, спрямовані на підтримку енергоефективності, вже впроваджуються, але потребують подальшого розвитку.
- Відмова від вугілля. В Україні планується відмова від вугілля до 2035 року, але реалізація цих планів залежить від стабільності в країні. Справедлива трансформація вугільних регіонів має враховувати економічні і соціальні аспекти.
- Впровадження фінансових механізмів. Важливо підвищити податок на вуглець для стимулювання скорочення викидів. Запровадження системи торгівлі викидами стане наступним кроком для узгодження з цілями Європейського зеленого курсу.
- Зміна підходів до землекористування та сільського господарства. Сектор землекористування має потенціал для зменшення викидів парникових газів завдяки здатності екосистем, біомаси та ґрунтів до поглинання і зберігання вуглекислого газу. Проте, Україні необхідно вдосконалити підходи до управління ґрунтами та зменшити площі орних земель [5].

Військова агресія Росії проти України суттєво ускладнює досягнення глобальних зобов'язань щодо боротьби зі зміною клімату та зменшення бідності. Значні екологічні збитки, викликані конфліктом, вимагають термінових дій для інтеграції екологічних принципів у відновлення економіки. Україні необхідно адаптувати свої стратегії, спрямовані на сталий розвиток, впроваджуючи зелені технології та законодавчі ініціативи, що підтримують екологічну стійкість. Лише таким чином країна зможе не лише подолати наслідки війни, а й сприяти глобальній боротьбі зі зміною клімату в рамках цілей ООН до 2030 року.

Інформаційні джерела:

1. Цілі сталого розвитку. *UNDP*. URL: https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku (дата звернення: 27.10.2024).
2. Причини та докази. Українська кліматична мережа. URL: https://ucn.org.ua/?page_id=66 (дата звернення: 27.10.2024)
3. *Екодія – Центр екологічних ініціатив*. URL: https://ecoaction.org.ua/wp-content/uploads/2024/08/viyna-rosii-ta-zmina-klimaty-pidsumky-2zpolovynou-roky-s.pdf (дата звернення: 27.10.2024).
4. *ЕкоЗагроза – Офіційний ресурс Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.* URL: https://ecozagroza.gov.ua/damage/air (дата звернення: 27.10.2024).
5. 10 важливих кроків на шляху до кліматичної нейтральності України. *Екодія.* URL: https://ecoaction.org.ua/best-mitigation-measures-ukraine.html (дата звернення: 27.10.2024).

ЕКОНОМІЧНІ, ІНВЕСТИЦІЙНІ ТА ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОСТІ

Сафонова В.Є., д-р екон. наук, проф.
Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Можливість та доцільність диверсифікації бюджетних та позабюджетних джерел фінансування освітніх інновацій вищої освіти актуалізує розробку нових концептуальних підходів до формування та впровадження інструментів ефективного управління фінансовими потоками вищої освіти.

Доцільно запропонувати три основні концепції ефективності фінансування освіти:

1. Концепція ефективного державного фінансування вищої професійної освіти [1].
2. Концепція ефективного співфінансування вищої освіти [2].
3. Концепція ефективного інвестування в людський капітал та інноваційну освітню діяльність.

Оцінка ефективності інвестицій в інноваційну діяльність закладів вищої освіти доцільна лише на основі стандартизації показників оцінювання, що дозволяють привести цільові операційно-мережеві та бюджетні показники до спряженого вигляду та порівнянності.

На нашу думку, для успішної реалізації програм інноваційного розвитку методологія програмно-цільового бюджетування має використовуватися як траєкторія взаємозв'язку між управлінням фінансовими ресурсами вищих навчальних закладів та ефективністю освітніх інновацій.

В результаті буде зекономлено фінансові ресурси – скоротяться невиробничі витрати на перегляд квартальних планів і кошторисів, управління витратами стане більш гнучким, - у інвесторів з'явиться можливість оцінити інвестиційну привабливість інноваційних освітніх програм.